

Nr 43.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 214—221) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition rörande lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden beräkna *dels* till Lantmäteristyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 347 400 kronor, *dels* till Lantmäteristyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 74 000 kronor, *dels* till Lantmäteristyrelsen: Kartlagningsarbeten ett reservationsanslag av 25 000 kronor, *dels* till Lantmäterikontoren i länen: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 284 900 kronor, *dels* till Lantmäterikontoren i länen: Omkostnader ett förslagsanslag av 209 000 kronor, *dels* till Distriktslantmätare och extra lantmätare m. fl.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 716 000 kronor, *dels* till Distriktslantmätare och extra lantmätare m. fl.: Reseersättningar ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, *dels ock* till Distriktslantmätare och extra lantmätare m. fl.: Ersättning för publik renovation ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 28 mars 1947 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 210, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av föredragande statsrådet förordade ändringar i lantmäteristyrelsens personalförteckning;

2) godkänna ändrad avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48;

3) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till Lantmäteristyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 551 000 kronor;

b) till Lantmäteristyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

c) till Lantmäteristyrelsen: Kartlagningsarbeten ett reservationsanslag av 35 000 kronor;

4) godkänna ändrad avlöningsstat för lantmäterikontoren i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48;

5) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till Lantmäterikontoren i länen: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 984 300 kronor;

b) till Lantmäterikontoren i länen: Omkostnader ett förslagsanslag av 277 500 kronor;

6) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för lantmäteriets distriktsorganisation i enlighet med vad föredragande statsrådet förordat;

7) godkänna avlöningsstat för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas under tiden den 1 juli—31 december 1947;

8) godkänna avlöningsstat för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas under tiden den 1 januari—30 juni 1948;

9) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till Lantmäteriets distriktsorganisation: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 511 000 kronor;

b) till Lantmäteriets distriktsorganisation: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 304 000 kronor;

c) till Lantmäteriets distriktsorganisation: Ersättning för publik renovation ett förslagsanslag av 30 000 kronor;

d) till Lantmäteriets distriktsorganisation: Utrustning ett reservationsanslag av 2 590 000 kronor;

e) till Lantmäteriets distriktsorganisation: Förskott av vissa taxeesättningar ett förslagsanslag av 250 000 kronor;

f) till Ytterligare kostnader för kurser för lantmäteritekniska biträden m. fl. ett reservationsanslag av 148 000 kronor;

10) bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1948, i den utsträckning Kungl. Maj:t prövar erforderligt, överföra ordinarie distriktslantmätare å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet;

11) bemyndiga Kungl. Maj:t att å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet överföra ordinarie distriktslantmätare, som efter den 31 december 1947 kvarstår å hittills för honom gällande lönestat;

12) medgiva att ordinarie distriktslantmätare, som erhåller lantmätarbefattning å övergångsstat i nuvarande lönegrad A 26, i pensionshänseende jämföras med innehavare av nyreglerad distriktslantmätarbefattning;

13) medgiva att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bli erforderliga för genomförandet av den föreslagna organisationen.

Vidare har utskottet till behandling i förevarande sammanhang förehått sju inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner (s. 25).

Inledning.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 april 1945 tillkallade dåvarande statsrådet Rubbestad sakkunniga att enligt angivna riktlinjer verkställa utredning rörande lantmäteripersonalens organisation samt avlöningsförhållanden. De sakkunniga, som antagit benämningen 1945 års lantmäteriutredning, ha utgjorts av ledamoten av riksdagens första kammare, f. d. statssekreteraren B. Näsgård, ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, banko-

fullmäktigen J. A. Andersson, Tungelsta, byråchefen i riksräkenskapsverket K. A. V. Arvidsson, ledamoten av riksdagens första kammare, direktören E. A. Lindblom, Falun, ledamoten av riksdagens andra kammare, civilingenjören M. S. Ljungberg, Norrköping, samt f. d. byråchefen i lantmäteristyrelsen A. G. N. Sandberg.

Utredningen, som vid fullgörandet av sitt uppdrag biträtts av bland andra f. d. kanslirådet A. Carlsson, har den 19 december 1946 avgivit betänkande med förslag angående lantmäteripersonalens organisation samt avlöningsförhållanden m. m. (SOU 1947: 7).

Över utredningens förslag ha yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, lantmäteristyrelsen, lantbruksstyrelsen, egnahemsstyrelsen, allmänna lönenämnden, rikets länsstyrelser, statens priskontrollnämnd, 1944 års personalutredning, Sveriges lantbruksförbund, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunal-tekniska föreningen, Sveriges lantmätareförening, Statsverkens ingenjörsförbund, Sveriges lantmäteritekniska biträdens riksförening, Föreningen kvinnliga befattningshavare inom lantmäteristaten samt Föreningen kvinnor i statens tjänst. Vid lantmäteristyrelsens utlåtande ha fogats yttranden från samtliga överlantmätare samt ett flertal distriktslantmätare och extra lantmätare.

Principerna för löneregleringen och lantmäteridistriktens omorganisation.

Efter att ha lämnat en redogörelse för de av lantmäteriutredningen föreslagna allmänna principerna för löneregleringen och omorganisationen har *föredraganden, statsrådet Sträng*, för egen del anfört följande i ämnet:

»Det torde allmänt erkännas att nu gällande ordning i fråga om lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden är föga tillfredsställande och knappast längre svarar mot tidens krav. Det nu tillämpade avlöningssystemet, vilket bland annat innebär att lantmätarna uppbära en större eller mindre del av sin lön i form av ersättningar för utförda förrättningar med belopp som utgå enligt fastställd taxa eller i vissa fall efter överenskommelse, är sålunda förenat med avsevärda olägenheter. Mot bibehållande av nuvarande avlöningssystem talar onekligen den omständigheten att detsamma medför olikheter i lönehänseende som icke betingas av skillnader i tjänsteförhållanden. Allvarligare synes dock vara att systemet kan medföra en risk att i vissa fall förtjänstintresset hos förrättningsmannen i första hand och icke jordpolitiska synpunkter bliva avgörande vid bedömningen av huruvida en begärd förrättning bör vidtagas eller ej. Icke heller lämnar den nuvarande ordningen någon garanti för att vid den arbetsbalans, som föreligger inom lantmäteriet, de förrättningar givas företräde som ur samhällets och det allmännas synpunkt framstå som mest angelägna och brådskande. Såsom också

av utredningen framhållits har sportelsystemet numera övergivits på de flesta områden av statsförvaltningen, där denna avlöningsform tidigare tillämpats.

Även den nuvarande distriktsindelningen torde inbjuda till kritik såsom otidsenlig och föga ägnad att underlätta en ändamålsenlig arbetsfördelning. Den omfattning, som vissa distrikt för närvarande ha, giver ej tillräckligt underlag för en ur arbetssynpunkt lämplig personalstyrka. Detta medför understundom att den lantmäteriutbildade personalen tvingas ägna en orimligt stor del av arbetstiden åt mera rutinmässiga arbeten vilket har en menlig inverkan på lantmätarnas möjligheter att snabbt och på ett fullt tillfredsställande sätt lösa de mera krävande och ansvarsfyllda uppgifter, som åvila lantmäteriet. Den betydande arbetsbalans som på vissa håll föreligger är ett tecken härpå.

Med hänsyn till dessa missförhållanden har en omorganisation av lantmäteriväsendet sedan länge varit aktuell. Jag torde i detta sammanhang få erinra att, såsom närmare utvecklas i proposition nr 75 till årets riksdag angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken, en ökning av takten i rationaliseringsverksamheten inom jordbruket torde vara att emotse i framtiden. Till följd härav kommer lantmäteriet att ställas inför mera omfattande och delvis nya arbetsuppgifter bland annat i anslutning till planläggningen av jordbrukets yttre rationalisering. I vilken utsträckning rationaliseringsverksamheten skall nå det åsyftade resultatet torde därför i hög grad komma att bli beroende av arbetstakten och effektiviteten inom lantmäteriet. På grund härav synes mig ställningstagande till frågan om lantmäteriväsendets organisation och lantmäteripersonalens avlöningsförhållanden icke längre kunna uppskjutas.

Det av 1945 års lantmäteriutredning framlagda förslaget till lösning av förevarande spørsmål innebär i huvudsak att personalen vid lantmäteriets distriktsorgan inordnas under de avlöningsbestämmelser, som i allmänhet gälla för statens befattningshavare, att staten övertager omkostnaderna för verksamheten samt att erlagda förrättningsavgifter inlevereras såsom uppbörd till statsverket. I samband med löneregleringen skall distriktsindelningen ändras för att möjliggöra en rationell arbetsorganisation och ett effektivt utnyttjande av den lantmäteriutbildade personalen. Dessa principer för omorganisationen, som i stort sett tillstyrkts i remissyttrandena, har jag funnit ändamålsenliga och jag anser mig därför kunna biträda desamma. Eftersom nu berörda förslag, därest de godtagas av riksdagen, skulle få vissa omedelbara konsekvenser beträffande personal- och avlöningsförhållanden vid lantmäteristyrelsen och lantmäterikontoren i länen, torde jag få underställa Kungl. Maj:ts vissa hithörande frågor. Däremot har jag icke ansett det möjligt att i förevarande sammanhang taga ställning till personalorganisationen i hela dess vidd vid lantmäteristyrelsen och lantmäterikontoren. I stället har jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1947 tillkallat sakkunniga för närmare utredning av denna fråga. Sedan nämnda utredning verkställts torde jag ånyo få anmäla ärendet för slutligt avgörande.»

Distriktsindelningen och distriktspersonalens sammansättning.

Med hänsyn till önskvärdheten av att lantmäteridistriktet erhålla en storlek som möjliggör en rationell arbetsfördelning mellan högskoleutbildad personal och biträdespersonal har *utredningen* föreslagit en sådan indelning av riket i lantmäteridistrikt att inom varje distrikt i regel skulle komma att erfordras två lantmätare, två mätningstekniska biträden och två kontorsbiträden. Förslaget innebär en minskning av antalet distrikt från 210 till 148. Härutöver kommer skiftesorganisationen i Kopparbergs län, som avsetts skola bibehållas. Enligt förslaget skulle antalet distrikt minska bland annat i Västmanlands län från fem till två och i Hallands län från fem till fyra.

Flertalet remissmyndigheter ha i stort sett anslutit sig till utredningens organisationsförslag. Några länsstyrelser och överlantmätare ha dock förordat en ökning av antalet lantmäteridistrikt inom respektive län. En dylik uppfattning har uttalats av överlantmätaren och länsstyrelsen i Västmanlands län, som föreslagit, att detta län skulle vara indelat i tre distrikt, samt av länsstyrelsen i Hallands län, som förordat, att antalet distrikt i sistnämnda län skulle bibehållas vid fem.

Beträffande det närmare innehållet av utredningens förslag i förevarande del och däröver angivna yttranden hänvisas till propositionen s. 6—10.

Föredragande statsrådet har i ämnet anfört och föreslagit följande:

»Såsom jag i det föregående understrukt framstår det som ytterst angeläget, icke minst med hänsyn till den förestående intensifieringen av rationaliseringsverksamheten inom jordbruket, att sörja för en sådan organisation av arbetet inom lantmäteridistriktet, att de uppgifter och ärenden som här skola handläggas behandlas utan tidsutdräkt och på ett för det allmänna så rationellt sätt som möjligt. Härför erfordras att personaluppsättningen inom distriktet blir sådan att den tillåter en effektiv arbetsfördelning. De av lantmäteriutredningen i detta syfte föreslagna ändringarna i distriktsorganisationen, vilka i stort sett lämnats utan erinran av hörda myndigheter, befattningshavare och organisationer, anser jag mig i huvudsak kunna tillstyrka.

Genom en omreglering av de nuvarande lantmäteridistriktet skulle i stort sett enhetliga distrikt skapas av sådan omfattning att de kunna bilda underlag för en personal av i regel två lantmätare, varav en distriktslantmätare och en tjänstemedhjälpare, två lantmäteritekniska biträden eller mätningstekniker och två kontorsbiträden eller karriterskor i varje distrikt. Förslaget innebär bland annat en icke oväsentlig utökning av biträdespersonalen. Härigenom kan en del rutinarbeten som nu i viss utsträckning upptager lantmätarnas tid överflyttas å biträdespersonalen. Sålunda böra mätningarbetena i huvudsak kunna anförtros mätningstekniker samt kartritning även som i viss utsträckning arealberäkning och kartkonstruktion ombesörjas av kontorspersonalen. För närvarande torde emellertid sistnämnda grupper av befattningshavare ej alltid besitta härför nödvändig utbildning eller erforderliga kvalifikationer. I samband med omorganisationen torde med hänsyn härtill vissa anordningar höra vidtagas i syfte att få till stånd en ända-

målsenlig utbildning och rekrytering av lantmäteriets biträdespersonal. Till dessa frågor skall jag i det följande återkomma.

I huvudsak kan jag även förorda den med utgångspunkt från de av utredningen angivna normerna utformade distriktsindelningen. Vad beträffar antalet lantmäteridistrikt ha ett antal länsstyrelser och överlantmätare föreslagit viss ökning inom respektive län. Dessa förslag synas närmast syfta till en förstärkning av lantmäteripersonalen i länen. En sådan personalförstärkning synes mig emellertid, om den visar sig erforderlig, kunna ske inom ramen av de föreslagna distrikten och sålunda ej påkalla någon ökning av dessas antal. Det av utredningen föreslagna antalet lantmäteridistrikt, som jämväl förordats av lantmäteristyrelsen, synes lämpligt avpassat och jag tillstyrker därför, att antalet nya distrikt i anslutning till utredningens förslag bestämmas till 148.

Såsom utredningen föreslagit synes skiftesorganisationen i Kopparbergs län böra bibehållas utöver de nyorganiserade lantmäteridistrikten.

Beträffande gränsdragningen mellan distrikten och stationeringsorter har jag för avsikt att, sedan riksdagen fattat beslut om lantmäteriväsendets omorganisation, efter lantmäteristyrelsens hörande förelägga Kungl. Maj:t förslag i ämnet.

För att möjliggöra en avlastning av arbetsbalansen i mer eller mindre tillfälligt arbetstyngda distrikt och för andra särskilda uppgifter har utredningen föreslagit att 12 lantmätare ställas till överlantmätares och länsstyrels förfogande. Ifrågavarande befattningar synas mig utgöra ett lämpligt komplement till distriktsorganisationen ägnat att giva en ökad smidighet åt dess verksamhet. Särskilt med tanke på de nya uppgifter som lantmäteriet kan förväntas ställas inför, bland annat i anslutning till föreslagna åtgärder för jordbrukets rationalisering, synes antalet sådana befattningar ej böra tilltagas alltför lågt. Jag anser mig därför böra förorda den av lantmäteristyrelsen föreslagna ökningen av antalet berörda lantmätarebefattningar till 24. Såsom lantmäteristyrelsen med flera framhållit torde det bliva nödvändigt att förstärka biträdespersonalen i de distrikt, som skola tillhandahålla dylik personal åt dessa lantmätare.»

Distriktspersonalens tjänsteåligganden.

I propositionen redogöres för utredningens förslag och yttrandena å s. 10—13.

Föredragande statsrådet har i förevarande del anfört följande:

»Beträffande omfattningen av distriktspersonalens tjänsteåligganden har utredningen föreslagit vissa riktlinjer med avseende dels å den yttre avgränsningen mot andra verksamhetsområden och dels å en uppdelning av åliggandena i obligatoriska och icke-obligatoriska förrättningar eller uppdrag. Den av lantmäteristyrelsen föreslagna utvidgningen av tjänsteåliggandena till att avse vissa åtgärder för skötseln av städers och samhällens stomnät m. m. synes mig förtjäna beaktande. Vad beträffar gränsen mellan de obliga-

toriska och icke-obligatoriska förrättningarna och uppdragen synas vissa grundkartarbeten i enlighet med vad lantmäteristyrelsen föreslagit böra hänföras till de obligatoriska tjänsteåliggandena. I övrigt synas utredningens förslag i ifrågavarande hänseenden i huvudsak lämpliga. Jag finner mig även böra förorda vad utredningen föreslagit om prövningsrätt för vederbörande överlantmätare i fråga om städers möjlighet att anlita distriktsorganisation för vissa förrättningar och uppdrag. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser angående distriktsorganisations tjänsteåligganden.

Utredningen har även angivit vissa grunder i fråga om arbetsfördelningen mellan distriktens befattningshavare, särskilt med avseende å lantmätarpersonalen. I remissyttrandena har därvid särskilt uppmärksamats frågan i vilken utsträckning och i vilken form biträdande lantmätare i distrikt skulle kunna anförtros att självständigt handlägga sådana förrättningar beträffande vilka förordnanden utfärdats. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, lantmäteristyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter i angivna hänseenden.»

Kompetenskrav och utbildningsanordningar beträffande distriktslantmätarnas biträdespersonal.

För nuvarande förhållanden samt för innehållet i utredningens förslag och i yttrandena redogöres å s. 15—20 i propositionen.

Efter att ha erinrat att det framlagda organisationsförslaget förutsätter en överflyttning i största möjliga utsträckning av arbetsuppgifter från den högskoleutbildade lantmäteripersonalen till biträdespersonalen har *föredragande statsrådet* uttalat, att utbildningen av biträdena intill dess definitiva utbildningsformer skapats måste med hänsyn till angelägenheten av snabbast möjliga utbyggnad av biträdeskåren ske under mera provisoriska former. Beträffande den mätningstekniska personalen har förordats en utökning av elevantalet från 40 till 80 vid den redan planerade utbildningskursen under tiden november 1947—30 juni 1948. För kontorspersonalens del har föreslagits anordnande av åtta kurser med sammanlagt 150 elever under budgetåret 1947/48. De närmare bestämmelserna om kursernas anordnande syntes böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Distriktslantmätarnas och deras tjänstbiträdens anställnings- och avlöningsförhållanden.

Beträffande nuvarande förhållanden hänvisas till s. 22, 27, 28, 33 och 35 i propositionen.

Utredningen har föreslagit, att distriktslantmätarna skulle placeras i lönegrad A 28. De ingenjörer med högre teknisk utbildning inom statsförvaltningen, med vilka distriktslantmätarna enligt utredningens mening

kunna jämföras i avseende å arbetsuppgifter och tjänsteansvar, äro yrkesinspektör (A 28), statsinspektör över elektriska starkströmsanläggningar (A 28), lantbruksingenjör (A 29), länsarkitekt (C 5) m. fl. Gentemot invändningen att nämnda befattningshavare hade större områden än distriktslantmäterna till sitt arbetsfält har utredningen framhållit, att genom den av utredningen föreslagna distriktsregleringen lantmåteridistriktet skulle komma att i de flesta fall avsevärt utökas. Utredningen har anfört, att dess förslag om distriktslantmätarnas placering i lönegrad A 28 föranletts av de betydande krav, som redan nu måste ställas på ledaren av lantmåteriverksamheten i ett lantmåteridistrikt och som oförtydligt komme att ökas dels på grund av nämnda reglering dels ock vid ett genomförande av föreliggande förslag till ändring av jorddelningslagen och till rationalisering av jordbruksnäringen.

Av remissmyndigheterna har *statskontoret* förklarat, att enligt ämbetsverkets mening en högre löneställning för distriktslantmätare än 26 lönegraden icke vore sakligt grundad. *Allmänna lönenämnden* har icke motsatt sig utredningens förslag men framhållit, att ett godtagande av detta skulle få till följd svårbedömbara konsekvenser beträffande löneställningen för andra tjänstemannagrupper. *Lantmåteristyrelsen*, ett antal *länsstyrelser* och samtliga *överlantmätare* med ett undantag ha ansett distriktslantmätarna böra erhålla en högre löneställning än den av utredningen föreslagna. *Sveriges lantmätareförening* har uttalat, att distriktslantmätarna icke borde hänföras till en lägre lönegrad än A 29, varemot starka skäl funnos för en inplacering av dem i A 30. *Statsverkens ingenjörsförbund* har hemställt, att distriktslantmätarna skulle placeras i lönegrad A 30.

Beträffande löneställningen för övrig högskoleutbildad lantmåteripersonal har *utredningen* föreslagit, att för distriktet skulle inrättas 90 lantmätarbefattningar i 24 lönegraden och sex i 26 lönegraden, de senare avsedda för de distrikt, i vilka enligt organisationsförslaget förutom distriktslantmätare skulle finnas två lantmätare. Placering i 26 lönegraden har även föreslagits för de tolv lantmätare, vilka skulle stå till förfogande för utförande av förrättningar enligt länsstyrelses eller överlantmätares förordnande. Därjämte ha för den särskilda skiftesorganisationen i Kopparbergs län beräknats sex lantmätartjänster i lönegrad Eo 26. I avvaktan på det inom 1944 års personalutredning pågående arbetet rörande befodringsgång m. m. för teknisk personal har utredningen icke ansett sig annat än såsom ett provisorium böra framlägga förslag till avlöningsförmåner för lantmätarpersonal på rekryteringsstadiet. I nämnda hänseende har utredningen föreslagit, att aspirant till lantmätarbefattning skulle anställas i lönegrad Ex 18. Efter ett år skulle aspiranten kunna antagas till extra ordinarie lantmätare i lönegrad Eo 20. Efter ytterligare två år skulle vederbörande uppflyttas i lönegrad Eo 22.

I fråga om befodringsgången har *statskontoret* uttalat, att om provisoriska bestämmelser ansåges böra utfärdas nu dessa tills vidare borde anpassas efter de normer, som fastställts för universitetsutbildad administrativ per-

sonal. Den föreslagna befordringsgången har av 1944 års *personalutredning* lämnats utan annan erinran än att tjänstetiden såsom extra tjänsteman föreslagits jämkad till 1 $\frac{1}{2}$ år. *Sveriges lantmätareförening* har förklarat, att lantmätare, som två år tjänstgjort i lönegrad Eo 22, automatiskt borde befordras till lantmätare i lönegrad Eo 24. Samma uppfattning har uttalats av *Statsverkens ingenjörförbund*, som dessutom ansett att under första anställningsåret lön borde utgå enligt Ex 20.

Jämväl för mätningsteknisk biträdespersonal och för biträden i kontorstjänst har *utredningen* i avvaktan på 1944 års personalutrednings arbete endast föreslagit provisoriska bestämmelser beträffande dessa gruppers anställnings- och avlöningsförhållanden. Tekniskt biträde har därvid ansetts böra erhålla en begynnelseavlönning motsvarande Ex 10 samt efter två år uppflyttas i Eo 12 och därefter till Eo 15. Ett mindre antal befattningshavare skulle kunna befordras till lönegrad Eo 17. För biträden i kontorstjänst har avsetts skola tillämpas den för biträdespersonal i allmänhet fastställda befordringsgången. Omedelbart skulle inrättas 50 kanslibitträdestjänster i A 7 och 100 kontorsbiträdesbefattningar i Eo 4.

I fråga om den närmare innebörden av utredningens förslag rörande lantmäteri-personalens anställnings- och avlöningsförhållanden samt innehållet i de över förslagen avgivna yttrandena hänvisas till propositionen s. 22—36.

Föredragande statsrådet har i ämnet anfört och föreslagit följande:

»Av skäl som jag tidigare utvecklat har jag ansett mig böra förorda lantmäteriutredningens förslag, att de i distrikten tjänstgörande lantmätarna inordnas under de avlöningsbestämmelser, som gälla för statens befattningshavare i allmänhet och sålunda helt avlönas av statsmedel. Såsom utredningen framhållit synes icke heller en tillfredsställande lösning av biträdespersonalens lönefrågor kunna uppnås med mindre än att jämväl denna personal erhåller statsanställning.

Det av utredningen framlagda förslaget till löneställning m. m. för de särskilda personalgrupperna vid lantmäteridistriktet finner jag med vissa jämkningar kunna godtagas.

Vad först distriktslantmätarna beträffar ha jämförelser gjorts i fråga om tjänsteställning mellan dessa och vissa andra befattningshavare. I ett flertal yttranden har sålunda gjorts gällande att stora likheter föreligger mellan å ena sidan distriktslantmätarnas och å andra sidan lantbruksingenjörernas tjänsteåligganden och ansvar. Med utgångspunkt härifrån ha lantmäteristyrelsen, vissa länsstyrelser och lantmätarnas personalorganisation med flera ansett, att distriktslantmätarna i lönehänseende böra jämföras med lantbruksingenjörerna och sålunda hänföras till lönegrad A 29. Jag kan emellertid icke dela denna uppfattning. Mellan nämnda befattningshavare föreligger nämligen enligt mitt förmenande skillnad bland annat i det avseendet, att distriktslantmätarna stå under överinseende av en myndighet inom länet, vilket icke är fallet med lantbruksingenjörerna. Att lantbruksnämndernas chefstjänstemän, som i hög grad komma att få bära ansvaret för rationaliseringsverksamheten inom länen, enligt den förut åberopade pro-

positionen angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken (prop. nr 75/1947) föreslagits skola erhålla en lön motsvarande lönen i lönegrad A 29 eller därmed jämförlig lön å C-plan synes kunna anföras som ytterligare skäl för att denna lönegrad torde få anses för hög för distriktslantmätarna. Å andra sidan finner jag den av statskontoret förordade placeringen i 26 lönegraden för låg. Enligt min mening skulle vissa skäl kunna åberopas för en placering av distriktslantmätarbefattningarna i lönegrad A 27. Med hänsyn till dels utvidgningen av distrikten och de i samband härmed ökade arbetsuppgifterna, dels önskvärdheten att sörja för en fullgod rekrytering har jag emellertid om än med viss tvekan stannat för att förorda utredningens förslag om tjänsternas placering i lönegrad A 28.

Utredningens förslag att styresmannen för den särskilda skiftesorganisationen i Kopparbergs län under benämningen distriktslantmätare placeras i samma lönegrad som övriga distriktslantmätare samt tillerkännes ett särskilt arvode av 2 000 kronor har icke föranlett någon erinran från min sida.

I likhet med lantmäteristyrelsen anser jag, att distriktslantmätare icke bör underkastas vidsträcktare förflyttningsskyldighet än som gäller för övriga statstjänstemän. Fullmakt för distriktslantmätare synes sålunda även i fortsättningen böra gälla befattning i visst distrikt.

Beträffande fasta lantmätarbefattningar i annan ställning än distriktslantmätares innebär utredningens förslag, att vid omorganisationen skulle inrättas 18 befattningar i lönegrad A 26, varav 12 utom den egentliga distriktsorganisationen för utförande av förrättningar enligt länsstyrelses eller överlantmätares förordnande — s. k. förfogandelantmätare — samt sex med placering i förstärkta distrikt. Vidare ha för den särskilda skiftesorganisationen i Kopparbergs län avsetts sex befattningar i lönegrad Eo 26. Jag torde i detta sammanhang få erinra att jag i likhet med lantmäteristyrelsen förordat utökning av antalet förfogandelantmätare med 12 till 24. Däremot finner jag mig icke för närvarande innan erfarenheter vunnits av den nya distriktsorganisationen kunna biträda styrelsens förslag om ytterligare ökning av antalet tjänster i 26 lönegraden. Vad jag sålunda i förevarande hänseende förordat innebär, att antalet tjänster i lönegrad A 26 fastställs till 30.

I övrigt ha för distrikten beräknats 90 fasta lantmätarbefattningar med placering i 24 lönegraden. Av dessa befattningar ha 50 föreslagits uppförda på ordinarie och 40 på extra ordinarie stat. Den av mig nyss förordade ökningen av antalet befattningar i 26 lönegraden torde icke böra föranleda någon begränsning av det av utredningen föreslagna antalet tjänster i 24 lönegraden. Härigenom skulle en förkortning av väntetiden för yngre lantmätare för erhållande av befattning i sistnämnda lönegrad kunna uppnås, vilket i sin tur kan komma att bidra till att öka möjligheterna att kvarhålla lantmätarna i lantmäteriororganisationen. För befordran till befattning i 24 lönegraden bör uppställas krav på att vederbörande fullgjort viss tids tjänstgöring hos lantmäteristyrelsen eller å länskontor. Från detta krav torde dock såsom lantmäteristyrelsen framhållit dispens i vissa fall böra lämnas.

I fråga om anställnings- och avlöningsförhållandena för övriga personalgrupper torde definitivt ståndpunkt först kunna tagas i samband med ställningstagandet till de förslag rörande reglerad befordringgång för viss teknisk personal, som 1944 års personalutredning väntas framlägga. Såsom lantmätariutredningen framhållit torde nu endast provisoriska regler böra fastställas.

Den definitiva lösningen av frågan om den högskoleutbildade rekryteringspersonalens befordringgång anser jag böra uppskjutas i avbidan på bestämmelser om normerad befordringgång för civilingenjörer. Då resultatet av nämnda utredning sålunda icke torde böra föregripas synes såsom ett provisorium tills vidare böra tillämpas de normer, som av innevarande års riksdag fastställts för tingsmeriterade amanuenser. Lantmätaraspirant bör sålunda placeras i lönegrad Ex 17 och efter ett år kunna antagas till extra ordinarie lantmätare i Eo 18. Sedan han tjänstgjort två år i denna lönegrad, bör han uppflyttas i lönegrad Eo 20 för att efter ytterligare två års tjänstgöring erhålla befattning i lönegrad Eo 21. Den nuvarande personalen bör från och med omorganisationens ikraftträdande inplaceras i de lönegrader, som enligt befordringsschemat skulle motsvara den då intjänade anställningstiden. Frågan om placering i löneklass torde få avgöras enligt de riktlinjer, som komma att fastställas för den administrativa amanuenspersonalen.

Vad den tekniska biträdespersonalen beträffar torde denna i motsats till vad som från vissa håll har gjorts gällande icke för närvarande med hänsyn till kompetenskrav eller utbildning kunna jämföras med motsvarande befattningshavare hos lantbruksingenjörerna. Med hänsyn bland annat härtill synes i avvaktan på 1944 års personalutrednings förslag de av lantmätariutredningen såsom provisorium föreslagna 12 och 15 lönegraderna för ifrågavarande personal kunna godtagas. Härvid torde givetvis den högre lönegraden böra förbehållas de mera kvalificerade befattningshavarna. Såsom tjänstebeteckning för ifrågavarande biträdespersonal vill jag föreslå mätningstekniker. Därjämte torde såsom utredningen förordat ett mindre antal tjänster i 17 lönegraden böra inrättas. Dessa tjänster, som torde böra erhålla benämningen förste mätningstekniker, böra avses för sådana tjänstemän som besitta större kvalifikationer än som motsvarar föreskrivna normala kompetenskrav för mätningstekniker i allmänhet. Detta torde kunna motiveras ur den synpunkten att förste mätningstekniker böra kunna anförtros mera komplicerade och ansvarsfyllda uppgifter än övriga hithörande befattningshavare. Vidkommande antalet befattningar i de föreslagna lönegraderna vill jag i avslutning till vad lantmäteristyrelsen hemställt förorda ett något större antal tjänster i de högre lönegraderna. Sålunda torde böra upptagas 20 befattningar såsom förste mätningstekniker i lönegrad Eo 17. Antalet tjänster såsom mätningstekniker i lönegrad Eo 15 torde böra fastställas till 75. Härvid skulle antalet befattningar i lönegrad Eo 12 i förhållande till vad utredningen föreslagit komma att minska med 20 till 60. Befordringsgången för den mätningstekniska personalen torde böra ordnas på sätt 1944 års personalutredning förordat, nämligen att anställning först erhålles i lönegrad Ex 10 varefter sedan i $1\frac{1}{2}$ år förflutit befordran sker till lönegrad Eo 12.

Mot utredningens förslag att å distrikten inrättas 50 ordinarie kanslibiträdestjänster i 7 lönegraden samt att medel beräknas för anställande av 100 extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar i 4 lönegraden har jag icke något att erinra. Däremot kan jag icke tillstyrka att såsom lantmäteristyrelsen föreslagit redan för nästa budgetår 20 extra ordinarie kanslibiträdestjänster inrättas. Jag är icke heller beredd att nu förorda styrelsens förslag att nyanställning av kontorsbiträde skall ske i lönegrad Ex 4, utan samma befordringsgång torde tills vidare böra tillämpas för här avsedd personal som av innevarande års riksdag fastställts för biträdespersonal i allmänhet inom statsförvaltningen.»

Övergångsanordningar och övergångsersättningar m. m.

Redogörelser för utredningens förslag och för yttrandena lämnas å s. 39—46 i propositionen.

Föredragande statsrådet har anfört följande i förevarande del:

»Den av mig förordade omorganisationen torde böra genomföras från och med den 1 januari 1948.

De nya distriktslantmätarbefattningarna böra ledigförklaras i vanlig ordning och stå öppna för ansökan för varje kompetent lantmätare. Såsom utredningen och lantmäteristyrelsen framhållit, bör emellertid vid tillsättandet av de nya tjänsterna förflyttning av nuvarande distriktslantmätare i möjligaste mån undvikas. Jag erinrar i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t äger möjlighet att oberoende av ansökan bestämman att distriktslantmätare skall placeras i visst distrikt.

Vad utredningen anfört angående s. k. övergångslön åt ordinarie distriktslantmätare, som övergår å den nya lönestaten, och om tillgodoräknande av tjänstetid för placering i löneklass av sådan befattningshavare föranleder icke erinran från min sida.

I likhet med utredningen förordar jag, att å övergångsstat inom den nya organisationen uppföres ett antal lantmätarbefattningar i lönegrad A 26 avsedda för övertaliga ordinarie distriktslantmätare, vilka anses lämpade för tjänstgöring inom den nya distriktsorganisationen och äro villiga att övergå till dylik befattning. För att göra tjänsterna mera lockande och med hänsyn till önskemålet att kvarhålla ett så stort antal lantmätare som möjligt i distriktsorganisationen bör med innehav av sådan befattning såsom utredningen föreslagit följa samma rätt i fråga om pension, som skulle tillkomma vederbörande, därest han vid omorganisationens genomförande tillträtt nyorganiserad distriktslantmätarbefattning. Jag har icke något att erinra mot att tjänstgöringsförhållandena för äldre distriktslantmätare, som erhålla befattning å övergångsstat, ordnas på sätt lantmäteristyrelsen föreslagit. I anslutning till vad lantmäteristyrelsen framhållit förordar jag, att antalet befattningar å övergångsstat i personalförteckningen fastställs till 45. Så länge befattningar å övergångsstat uppehållas, bör motsvarande antal ordinarie lantmätarbefattningar i 24 lönegraden hållas vakanta.

Taxeinkomsterna för de förrättningar, som icke avslutats vid tiden för löne regleringens genomförande, böra beträffande åtgärder som vidtagits före nämnda tidpunkt tillkomma förrättningsmännen och för senare utförda arbetsuppgifter staten. Jag vill icke motsätta mig lantmäteristyrelsens förslag, att de avgöranden, som träffas vid inventeringsförrättningarna för fördelningen av dessa taxeinkomster, såvitt möjligt göras definitiva och att sådan del av förrättningsmannen tillkommande arvode, som icke kan uttagas av sakägare, förskotteras av statsmedel.

Såsom utredningen framhållit bör ordinarie distriktslantmätare, som icke erhåller ordinarie befattning inom den nya distriktsorganisationen, uppföras å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet. Härvid bör sådan befattningshavare komma i åtnjutande av lön, ålderstillägg samt halvt dyrtids- och kristillägg ävensom viss ersättning för mistade sportelinkomster. I princip synes denna ersättning kunna bestämmas till hälften av det belopp, som nettoinkomsten av taxa i medeltal under tioårsperioden 1938—1947 utgjort för en distriktslantmätare. Med hänsyn till omständigheterna i de särskilda fallen torde Kungl. Maj:t böra äga jämka ersättningsbeloppets storlek.

Även om ordinarie distriktslantmätare, som anses lämplig att bestrida nyorganiserad distriktslantmätartjänst, önskar kvarstanna å hittills gällande lönestat, torde förstatligande av förvaltningen i distriktet böra ske. Dylik befattningshavare bör föras å övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet, därvid Kungl. Maj:t för honom bör äga föreskriva begränsning av ersättning för taxeinkomst. Sålunda böra de sammanlagda inkomsterna av lön jämte stadgade tillägg samt ersättning enligt taxa icke få av honom uppbäras till högre belopp än som skulle i löneförmåner tillkomma honom om han övergår på den nya lönestaten. Överskjutande taxeinkomster böra behållas av statsverket såsom ersättning för dess utgifter för distriktsorganisationen.

Till ordinarie distriktslantmätare, som den 1 januari 1948 tillträder ordinarie befattning eller befattning å övergångsstat inom den nya organisationen, bör övergångsvis utgå barntillägg enligt samma grunder, som komma att gälla för övriga befattningshavare i statens tjänst.

Samtliga lantmätarbefattningar i 24 och 26 lönegraderna liksom befattningarna för den mätningstekniska biträdespersonalen och biträden i kontorstjänst torde böra i vanlig ordning ledigförklaras. Frågan om rätt för befattningshavare att för placering i högre löneklass än begynnelselöneklassen få tillgodoräkna tidigare tjänstgöring inom lantmäteriväsendet synes i varje särskilt fall böra underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Vad utredningen anfört rörande flyttningsersättning till befattningshavare, som på grund av omorganisation måste företaga flyttning från en stationeringsort till en annan, kan jag biträda.

För vissa av de nuvarande distriktslantmätarna föranleder en övergång till den nya lönestaten minskning i deras inkomster av tjänsten. I överensstämmelse med de grundsatser, som tillämpats vid löne regleringar för andra personalgrupper, torde det vara skäligt, att sålunda uppkommande inkomstminskningar i viss mån kompenseras genom övergångsersättningar. De av

utredningen föreslagna grunderna för dessa ersättningsberäkning, vilka ansluta sig till vad som tillämpats beträffande lantbruksingenjörerna, torde med vissa avvikelser böra följas. Jag vill sålunda icke motsätta mig i vissa remissyttranden gjorda framställningar att taxeinkomsterna under åren 1946 och 1947 skola medtagas vid beräkningen av övergångsersättningarna. Att såsom utredningen föreslagit till grund för övergångsersättningsberäkning lägga nu gällande avlöningsreglemente finner jag i likhet med allmänna lönenämnden mindre tillfredsställande. Vad utredningen anfört till stöd härför får mindre betydelse, då jag i det följande kommer att föreslå en väsentlig höjning av det nu utgående provisoriska lönetillägget till distriktslantmätarna för tiden 1 juli—31 december 1947. Jag finner mig därför böra förorda, att den genomsnittliga årliga nettoinkomsten av taxa under tioårsperioden 1938—1947 lägges till den för vederbörande beräknade årsavlönningen av statsmedel den 31 december 1947 med pensionsavdrag och att denna summa jämföres med avlöningsförmånerna för år räknat å nyorganiserad distriktslantmätartjänst med befattningshavarens placering i löneklass med tillgodoräknande av hela den tjänstetid, varunder han innehaft fullmakt å distriktslantmätartjänst. Beräkningen av nettoinkomst av taxa beträffande distriktslantmätare, som icke under hela tidsperioden 1938—1947 innehaft distriktslantmätartjänst, torde böra ske enligt de av utredningen föreslagna principerna.

Därest det framkomna ersättningsbeloppet skulle överstiga 6 000 kronor för år bör övergångsersättningen utgå med nämnda belopp och, därest ersättningsbeloppet skulle ligga mellan 6 000 och 5 000 kronor, bestämmas till ett belopp av 5 000 kronor. I de fall då ersättningsbeloppet understiger 5 000 kronor bör detta avrundas till närmast lägre hela hundratal kronor. Övergångsersättning torde böra utgå med oavkortat belopp under kalenderåret 1948, varefter avskrivning bör ske med en tiondel för varje år.

Övergångsersättning enligt angivna grunder bör jämväl tillkomma distriktslantmätare, som övergår till annan nyorganiserad lantmätarbefattning eller erhåller nyreglerad befattning å övergångsstat.

Såsom utredningen föreslagit torde, därest löneregleringen skulle för någon av de nuvarande extra lantmätarna på grund av hittills åtnjuten inkomst av taxa medföra nämnvärd inkomstminskning, Kungl. Maj:t äga bereda honom kompensation genom placering i lämplig löneklass.

Ett genomförande av löneregleringen för personalen inom lantmäteridistriktet påkallar vissa ändringar i avlöningsförfattningarna. Dessa frågor jämte spörsmålet rörande befattningshavarnas pensionsförhållanden anmälas i annat sammanhang för Kungl. Maj:t.

Statsverket bör såsom utredningen förutsatt efter löneregleringen övertaga ansvaret för de omkostnader för distriktsorganisationen, som befattningshavarna hittills haft att själva bestrida. Möbler och kontorsmaskiner, rit- och skrivmateriel samt instrument och annan fältutrustning, som förrättningsmännen vid övergången innehava, böra i den mån så befinnes ändamålsenligt inlösas av statsverket. Lösesummans storlek torde för varje befattnings-

havare bestämmas av lantmäteristyrelsen efter värdering av en eller flera av styrelsen utsedda värderingsmän jämte ägarna. Närmare föreskrifter rörande förfarandet vid inlösningsförrättningen torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t torde böra äga utfärda de övergångsbestämmelser, som kunna visa sig erforderliga i anledning av omorganisationen och löneregleringen.

I enlighet med vad lantmäteristyrelsen framhållit torde anskaffningen av distriktens tjänstelokaler böra i första hand åvila byggnadsstyrelsen.»

Frågor rörande lantmäteritaxan m. m.

För nuvarande förhållanden samt för innehållet i utredningens förslag och i yttrandena redogöres å s. 49—53 i propositionen.

Föredragande statsrådet har anfört följande:

»Efter löneregleringen för lantmäteriets distriktspersonal avses de särskilda ersättningar, som sakägare ha att gälda för lantmäteriförrättningar, skola erläggas till statsverket. Med hänsyn härtill torde det icke längre bliva erforderligt, att ersättningarna i den utsträckning som hittills varit fallet avpassas efter de i varje särskild förrättning ingående detaljtätgårderna. En betydande förenkling av lantmäteritaxans bestämmelser blir härmed möjlig. En översyn beträffande storleken av ersättningssatserna, som i huvudsak varit oförändrade sedan år 1920, synes vidare motiverad. En fullständig omarbetning av gällande taxebestämmelser synes mig därför böra komma till stånd. Det torde böra uppdragas åt lantmäteristyrelsen att verkställa utredning och inkomma med förslag till Kungl. Maj:t om ny lantmäteritaxa. Då nu gällande taxa utfärdats efter riksdagens hörande, lärer jämväl den nya taxan böra underställas riksdagen. Förslag i ärendet torde kunna föreläggas 1948 års riksdag.

För tiden intill dess ny lantmäteritaxa kan träda i tillämpning synas provisoriska taxebestämmelser erforderliga. Dylika bestämmelser påkallas bland annat med hänsyn till att den hittills för vissa fall tillämpade formen av ersättnings bestämmande genom överenskommelse mellan förrättningsman och sakägare icke kan användas efter omorganisationen. Särskilda ersättningsgrunder för sådana fall måste därför bestämmas. Vidare synes redan under tiden för provisoriet en höjning av ersättningarna böra ske. En sådan höjning synes motiverad bland annat med hänsyn till den betydande kostnadsökning som ett genomförande av den nya organisationen av lantmäteriet kommer att medföra.

I fråga om de provisoriska taxebestämmelsernas ersättningsnormer ha i viss mån skiljaktiga förslag framställts av utredningen och lantmäteristyrelsen. Utredningen har förordat en generell höjning av den nuvarande taxans ersättningsatser med 25 procent. Lantmäteristyrelsen har tillstyrkt sådan höjning av ersättningsatserna i allmänhet men beträffande avstyckningsförrättningar och dagarvoden förordat andra beräkningsgrunder, som innebära en

större höjning av taxeersättningarna än den utredningen föreslagit. Med avseende å sådana uppdrag och åtgärder, för vilka ersättning nu utgår efter överenskommelse, har utredningen föreslagit, att ersättningsbestämmelserna måtte utformas så, att kostnaderna under övergångstiden skulle bliva i stort sett oförändrade. Beträffande motsvarande fall har lantmäteristyrelsen föreslagit att ersättning i regel skulle utgå i form av särskilda dagarvoden.

De av utredningen föreslagna ersättningsnormerna synas mig med de däri av lantmäteristyrelsen föreslagna avvikelserna kunna läggas till grund för utformningen av de provisoriska taxebestämmelserna.

Sålunda torde böra övervägas att fastställa dagarvodena för förrättningar i allmänhet till 20 kronor för lantmätare, 15 kronor för tekniskt biträde och 12 kronor för kartriterska. Härigenom skulle dessa arvoden bringas i överensstämmelse med de lägsta dagarvodena för närmast motsvarande befattningshavare inom lantbruksingenjörorganisationen. Vidare synas ersättningar för avstyckningsförrättningar i de fall då arealen ej överstiger 1,5 har kunna bestämmas till ett enhetligt belopp av 60 kronor för avstyckningar såväl å den egentliga landsbygden som i städer och samhällen, där särskild av Kungl. Maj:t fastställd taxa icke gäller. Även övriga taxebestämmelser, som röra avstyckningar, torde böra jämkas i motsvarande mån. För vissa förrättningar och uppdrag, som hittills ersatts efter överenskommelse, anser jag ersättningarna — utom beträffande avstyckningar och vissa andra legala förrättningar — böra utgå efter dagarvoden, som i anslutning till vad som gäller för vissa uppdrag enligt lantbruksingenjörstaxan synas kunna bestämmas till respektive 60, 40 och 20 kronor för lantmätare, tekniskt biträde och kontorsbiträde, dock med rätt för lantmäteristyrelsen att efter skälighetsprövning nedsätta ersättningarna eller överenskomma med vederbörande sakägare om andra ersättningsgrunder. Sist angivna dagarvodesbelopp torde även få innefatta gottgörelse för resekostnads- och traktamentsersättning, vid vilket förhållande några särskilda ersättningar i detta avseende ej skulle behöva debiteras sakägarna. Beträffande den nuvarande lantmäteritaxans övriga ersättningssatser förordar jag såsom i det föregående antyttts den av utredningen föreslagna generella höjningen av 25 procent.

I överensstämmelse med vad utredningen föreslagit torde de provisoriska bestämmelserna böra tillämpas endast på sådana åtgärder, som påbörjas efter omorganisationens genomförande.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med nu angivna grunder efter av lantmäteristyrelsen verkställd ytterligare utredning fastställa provisoriska taxebestämmelser att gälla intill dess definitiv taxa trätt i tillämpning.

Det kan ifrågasättas, huruvida icke en ändring av grunderna för lantmäteritaxans ersättningssatser kan motivera en omprövning av de bestämmelser, som nu gälla om statsbidrag till jorddelningsförrättningar. Frågan härom torde emellertid lämpligen böra upptagas till övervägande i samband med den i proposition nr 75 till årets riksdag angående riktlinjer för den

framtida jordbrukspolitiken (s. 278) förordade översynen av grunderna för statsbidrag till lantmäteriförrättningar.

Vad beträffar uppbörderna av taxersättningarna torde densamma, på sätt lantmäteriutredningen föreslagit och lantmäteristyrelsen m. fl. tillstyrkt, böra omhänderhavas av lantmäteristyrelsen.»

Vissa frågor rörande lantmäteristyrelsen och länens lantmäterikontor.

Efter redogörelser för vad utredningen anfört i ämnet samt framställningar från lantmäteristyrelsen ävensom däröver avgivna yttranden av riksräkenskapsverket, statskontoret och allmänna lönenämnden (s. 55—59) har *föredragande statsrådet* anfört följande:

»Såsom jag i det föregående förordat bör uppbörderna av taxekomster förläggas till lantmäteristyrelsen, vilket medför att styrelsen erhåller nya omfattande arbetsuppgifter. Då lantmäteristyrelsen även synes böra ha hand om utbetalningen av reseersättningarna till personalen i lantmäteridistriktet, kommer det kamerala arbetet inom styrelsen att ytterligare öka i betydande grad. Med hänsyn härtill läres det vara nödvändigt, att styrelsens kassakontor redan vid den nya distriktsorganisationens genomförande väsentligt förstärkes. Vad lantmäteristyrelsen föreslagit i detta avseende anser jag mig därför böra i huvudsak biträda. Sålunda torde i betraktande av de kvalifikationer, som komma att erfordras av föreståndaren för kontoret, böra inrättas en kamrerarbefattning i 24 lönegraden. Föreståndaren bör såsom biträde erhålla en amanuens, varjämte personalen bör utökas med ett kanslibitråde och två kontorsbiträden. Vid anställande av de nya befattningshavarna bör tillämpas den av årets riksdag fastställda befordringsgången för amanuens- och biträdespersonal. Vid den nuvarande kassörens avgång bör övervägas att nedflytta dennes tjänst till 11 lönegraden.

Utvidningen av kassakontorets personalorganisation föranleder ett behov av kontorsmaskiner och möbler m. m. Till denna fråga torde jag få återkomma i samband med anslagsberäkningarna.

Därest distriktslantmätarna i enlighet med mitt förslag placeras i 28 lönegraden, synes en omprövning av löneläget för byrådirektörerna i lantmäteristyrelsen böra ske. De ordinarie byrådirektörerna synas med hänsyn till ställning och arbetsuppgifter kunna jämföras med distriktslantmätare. Jag anser därför, att resultaten av utredningen rörande lantmäteristyrelsens och länskontorens organisation icke behöva avvaktas för bedömning av de ordinarie byrådirektörernas lönefråga utan tillstyrker att de från och med den 1 januari 1948 uppflyttas i 28 lönegraden. Beträffande de extra ordinarie byrådirektörerna, som å två av styrelsens byråer tjänstgöra vid sidan om den ordinarie byrådirektören, kan det synas mera tveksamt om dessa utan vidare böra i lönehänseende jämföras med distriktslantmätarna. Jag anser därför i likhet med allmänna lönenämnden att lönegradsplaceringen av de

extra ordinarie byrådirektörerna bör prövas i samband med nyssnämnda utredning. I avvaktan härpå torde sålunda ingen ändring i löneställningen för dessa befattningshavare vidtagas.

Vad lantmateriuutredningen föreslagit rörande avlöningsförhållandena för amanuenserna hos lantmateristyrelsen och de extra assistenterna å lantmaterikontoren i länen kan jag biträda.»

Kostnadsberäkningar och anslagsfrågor.

Föredragande statsrådet har — efter redogörelser för lantmateristyrelsens framställningar i ämnet (s. 61—63, 65 och 66) — beträffande anslagen till lantmateristyrelsen och lantmaterikontoren i länen för nästa budgetår anfört följande:

»Jag torde få erinra, att i årets statsverksproposition viss uppflyttning i lönehänseende föreslagits beträffande flertalet verkschefsbefattningar å löneplan B. I fråga om löneställningen för bland andra lantmateristyrelsens chef framlades icke något förslag i nämnda hänseende med hänsyn till pågående organisationsutredningar. Emellertid anser jag icke det förhållandet att lantmateristyrelsens organisation är föremål för utredning böra hindra att frågan om löneställningen för styrelsens chef nu upptages till behandling. Jag förordar sålunda, att dennes befattning i likhet med vad som i årets statsverksproposition föreslagits för flertalet motsvarande tjänster inom andra verk med bibehållen egenskap av fullmaktstjänst placeras i lönegrad med samma årslön som tillkommer förordnandetjänsteman i nuvarande lönegrad C 12.

Jordregistret företer såsom av det föregående framgår vissa felaktigheter i fråga om fastighetsredovisningen. Särskilt med tanke på önskvärdheten av att det skall råda fullständig överensstämmelse mellan fastighetsböckerna, för vilka jordregistret ligger till grund, och det ekonomiska kartverket, å vilket arbetet forceras, synas åtgärder böra vidtagas för att avhjälpa ifrågavarande felaktigheter. Jag tillstyrker därför att i enlighet med vad lantmateristyrelsen föreslagit medel härför beräknas under styrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår.

Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som komma att åvila lantmateristyrelsen i samband med den nya distriktsorganisationens genomförande, synes styrelsen böra beredas möjlighet att förordna lantmätare att biträda styrelsen med ifrågavarande uppgifter. För bestridande av kostnaderna för denna personalförstärkning torde såsom styrelsen begärt böra avses ett belopp av 29 000 kronor.

Utredningens förslag att efter löneregleringens genomförande avlöningarna till de extra ordinarie lantmätare, som erhålla tillfälliga förordnanden att tjänstgöra hos styrelsen, helt skola belasta styrelsens avlöningsanslag föranleder icke någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag nu förordat och till mina i det föregående framlagda förslag om uppflyttning i lönegrad av de ordinarie byrådirektörerna samt

om omorganisation av kassakontoret skulle lantmäteristyrelsens avlöningsstat för nästa budgetår komma att erhålla följande utseende.

Ordinarieposten bör på grund av mina förslag om löneställningen för generaldirektören och om uppflyttningen från och med den 1 januari 1948 av de ordinarie byrådirektörerna höjas med 3 800 kronor till 216 300 kronor. Utökningen från och med samma tidpunkt av personalen å kassakontoret med en kamrer i 24 lönegraden, ett kanslibitråde i 7 lönegraden, en amanuens i Ex 15 och två skrivbiträden i Ex 2 medför, att icke-ordinarieposten bör uppräknas med 10 400 kronor. Förslaget rörande avlöningarna till de extra ordinarie lantmätarna, som skola tjänstgöra i stället för de nuvarande amanuenserna, föranleder ett med omkring 10 000 kronor ökat medelsbehov under sistnämnda post. Slutligen bör under posten beräknas ett belopp av 36 000 kronor för bestridande av avlöningarna till tillfällig personal dels för arbeten i samband med genomförandet av den nya distriktsorganisationen, dels ock för utredningar rörande felaktigheter i jordregistret. Icke-ordinarieposten torde sålunda böra uppföras med $(95\ 000 + 10\ 400 + 10\ 000 + 36\ 000 =)$ 151 400 kronor. För rörligt tillägg bör slutligen beräknas ett belopp av $(39\ 900 + 6\ 200 =)$ 46 100 kronor.

Genomförandet av den allmänna löne regleringen för befattningshavare i statens tjänst föranleder, att ordinarieposten bör höjas med 95 100 kronor till 311 400 kronor och icke-ordinarieposten med 59 600 kronor till 211 000 kronor. För rörligt tillägg bör beräknas ett belopp av 28 600 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 551 000 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas att i personalförteckningen för lantmäteristyrelsen vidtaga de ändringar, som föranledas av de av mig i det föregående förordade förslagen.

Den nya distriktsorganisationen påverkar jämväl medelsbehovet under lantmäteristyrelsens omkostnadsanslag. Av de av styrelsen begärda anslagsökningarna å tillhopa 26 000 kronor äga 21 500 kronor samband med omorganisationen av verksamheten å distrikten. Av sistnämnda summa har huvudparten, eller 16 000 kronor, föranletts av att vid den föreslagna utvidgningen av kassakontoret ett engångsbelopp av 16 000 kronor ansetts erforderligt för kontorets utrustning med kontorsmaskiner och möbler. Då kassakontorets arbetsuppgifter komma att få en mycket betydande omfattning, särskilt i vad gäller uppbörden av taxeinkomster, synes det nödvändigt, att kontoret förses med en ändamålsenlig maskinutrustning. Jag tillstyrker därför, att för ändamålet beräknas det av styrelsen föreslagna beloppet. Jämväl den av styrelsen i övrigt begärda uppräknningen av expensposten med 3 000 kronor kan jag biträda. De av styrelsen anmälda, av den nya distriktsorganisationen föranledda behoven av nytryckning av vissa verkställighetsföreskrifter till mätningförrordningen och av tryckning av nya instruktionsbestämmelser ävensom behovet av en kommentar till nya jordpolitiska regler för avstyckning synas böra tillgodoses. Posten publikationstryck torde i anledning härav böra uppräknas med 7 000 kronor. Då jag jämväl i övrigt kan godtaga lantmäteristyrelsens anslagsberäkning, synes ifrågavarande omkostnadsanslag för

nästa budgetår böra upptagas med (74 000 + 19 000 + 7 000 =) 100 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslagets användning.

Enär jag finner det angeläget, att lantmäteristyrelsens och lantmäterikon-torens värdefulla kartmaterial, vars underhåll under krigsåren blivit eftersatt, sättes i bättre stånd, vill jag förorda, att till kartlagningsarbeten för nästa budgetår anvisas ett med 10 000 kronor till 35 000 kronor höjt anslag.

Den under de två senaste åren starkt ökade verksamheten i lantmäteri-distrikten har som en naturlig följd medfört en kraftig stegring av arbetet å länskontoren. Jag vill därför tillstyrka, att en förstärkning av biträdesper-sonalen äger rum. De av styrelsen begärda sju nya biträdena synas i anslut-ning till den av innevarande års riksdag beslutade befordringsgången för biträdespersonal böra anställas i lönegrad Ex 2. Mot den begärda ökningen av det för tillfällig personal avsedda beloppet från 15 000 kronor till 25 000 kronor har jag icke något att erinra.

I enlighet med vad lantmäteriutredningen föreslagit torde avlöningarna till de extra ordinarie lantmätarna, som erhålla tillfälliga förordnanden att tjänst-göra å länskontoren i stället för de nuvarande extra assistenterna, efter ge-nomförandet av löneregleringen för distriktspersonalen i sin helhet böra be-lasta länskontorens avlöningsanslag.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle icke-ordinarieposten för nästa budgetår behöva uppräknas med (16 800 + 10 000 + 17 000 =) 43 800 kro-nor till 685 600 kronor. Posten rörligt tillägg skulle behöva uppräknas med 5 000 kronor till 161 000 kronor.

I samband med genomförandet av den allmänna löneregleringen för be-fattningshavare i statens tjänst torde de två å övergångsstat uppförda assis-tenterna böra tillerkännas ett provisoriskt lönetillägg. Jag vill föreslå, att detta tillägg bestämmes till 1 200 kronor för år och att detsamma bestrides från anslagsposten avlöningar till tjänstemän å övergångsstat. Under denna post torde vidare böra beräknas medel för dyrtidstillägg och kristillägg åt förenämnda befattningshavare med 8 000 kronor. Posten bör sålunda höjas med 10 400 kronor till 22 600 kronor. Den allmänna löneregleringen med-för, att ordinarieposten bör uppräknas med 270 700 kronor till 745 600 kro-nor och icke-ordinarieposten med 424 000 kronor till 1 109 600 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 106 500 kronor. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med 1 984 300 kronor.

Av den av lantmäteristyrelsen under omkostnadsanslaget äskade anslags-höjningen å 68 500 kronor hänföra sig 58 500 kronor till engångskostnader. Av sistnämnda belopp ha 32 000 kronor avsetts för betalning jämte uppmon-tering m. m. av redan beställda arkivskåp samt 26 500 kronor för nyanskaff-ning av möbler och armatur till lantmäterikontoret i Kalmar i samband med kontorets inflyttning i nya lokaler. Då dessa utgifter torde vara nödvändiga, har jag icke något att erinra mot att av styrelsen föreslagna belopp beräknas härför. Med hänsyn till den starka stegringen av arbetet å kontoren synes posten övriga expenser böra höjas med ytterligare 10 000 kronor för att möj-

liggöra ersättningsanskaffningar av kontorsmaskiner. Vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt skulle ifrågakarande anslag för budgetåret 1947/48 behöva upptagas med 277 500 kronor.»

Efter att ha redogjort för lantmäteristyrelsens framställningar samt vad utredningen anfört rörande medelsbehovet för budgetåret 1947/48 under anslagen till distriktsorganisationen samt för utbildningskurser för distriktslantmätarnas biträdespersonal (s. 68—71, 75 och 76) har *föredragande statsrådet* anfört följande i förevarande del:

»Vad först beträffar medelsbehovet för lantmäteridistriktens lönekostnader för tiden från och med den 1 juli 1947 till omorganisationens ikraftträdande den 1 januari 1948 torde de i lantmäteristyrelsens skrivelse den 31 augusti 1946 beräknade anslagsändringarna, vilka ha mer eller mindre automatisk karaktär, böra beaktas. I förhållande till de i avlöningsstaten för innevarande budgetår uppförda posternas halva belopp skulle följande ändringar behöva vidtagas. Ordinarieposten bör med hänsyn till beräknad medelsåtgång sänkas med 7 000 kronor till 407 000 kronor. Delposten provisorisk avlöningsförbättring till viss biträdespersonal synes på grund av beräknad ökning av antalet biträden böra höjas med 28 000 kronor till 88 000 kronor. Enär lantmätaraspiranter, som uppbära arvode, från och med den 1 januari 1946 tillerkänts tillskott till dyrtidstillägg å beräknad taxeinkomst, synes posten tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare böra uppräknas med 25 000 kronor till 225 000 kronor.

I anslutning till genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst synas lantmätarna böra tillerkännas höjda provisoriska lönetillägg. Dessa torde med ledning av den löneförbättring den nya löneregleringen medför för befattningshavare i motsvarande löneläge böra bestämmas för distriktslantmätare till 1 500 kronor samt för extra lantmätare och aspirant till 1 060 kronor för år räknat. Enär de provisoriska lönetilläggen böra bestridas från förevarande anslag, torde i avlöningsstaten böra upptagas en förslagsvis betecknad anslagspost till provisoriskt lönetillägg å 240 000 kronor. Jämväl en viss höjning av de provisoriska avlöningsförbättringarna åt tekniska biträden, kontorsbiträden och karriterskor torde böra vidtagas. Avlöningsförbättringen till tekniskt biträde torde sålunda böra höjas från nuvarande 600 kronor till 900 kronor och till kontorsbiträde och karriterska från 300 kronor till 450 kronor, allt för år räknat. Delposten provisorisk avlöningsförbättring åt viss biträdespersonal skulle i anledning härav behöva uppföras med 132 000 kronor. Under anslaget torde vidare böra beräknas medel för dyrtidstillägg och kristillägg åt lantmätarpersonalen med 265 000 respektive 215 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt skulle anslagsposterna i distriktsorganisationens avlöningsstat för tiden 1 juli—31 december 1947 komma att uppgå till följande belopp:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	407 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t		
a) Arvoden till extra lantmätare och aspiranter m. m., <i>förslagsvis</i> ..	kronor	119 000
b) Avlöningsförbättring åt tekniska biträden, <i>förslagsvis</i>	»	65 000
c) Provisorisk avlöningsförbättring till viss biträdespersonal, <i>förslagsvis</i>	»	132 000
	kronor	316 000
3. Dyrtidstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	265 000
4. Tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare, <i>förslagsvis</i>	»	225 000
5. Kristillägg, <i>förslagsvis</i>	»	215 000
6. Provisoriskt lönetillägg, <i>förslagsvis</i>	»	240 000
	Summa kronor	1 668 000.

Utredningen har uppskattat lönekostnaderna för distriktspersonalen för tiden den 1 januari—30 juni 1948 till 3 838 000 kronor. Med utgångspunkt från nu gällande löneplaner har utredningen verkställt en procentuell uppräkning enligt de grunder, som tillämpats vid anslagsberäkningarna i årets statsverksproposition. Utredningens anslagsberäkningar anser jag i huvudsak kunna godtagas. De av mig i det föregående framlagda förslagen föranleda emellertid vissa ändringar av de olika anslagsposterna.

Den av mig förordade utökningen av antalet förfogandelantmätare i lönegrad A 26 med 12 medför, att ordinarieposten bör uppräknas med 74 000 kronor. Under förutsättning att ytterligare fem övertaliga distriktslantmätare skulle erhålla befattning på övergångsstat i 26 lönegraden skulle posten därutöver behöva höjas med 4 000 kronor. Vad jag föreslagit rörande grunderna för beräkning av övergångsersättningar kan medföra en viss ökning av ersättningsbeloppen. Någon höjning av anslagsposten i anledning härav torde emellertid icke böra ske. Ordinarieposten skulle sålunda behöva uppföras med $(1\,826\,000 + 74\,000 + 4\,000 =) 1\,904\,000$ kronor.

Ökningen av antalet ordinarie lantmätartjänster i 26 lönegraden torde böra föranleda en motsvarande minskning av antalet extra ordinarie lantmätarbefattningar med lägre placeringar än i 24 lönegraden. Med hänsyn härtill och till den av mig förordade provisoriska beföringsgången för lantmätarpersonalen synes icke-ordinarieposten kunna sänkas med omkring 83 000 kronor. På grund av mitt förslag att öka antalet befattningar som förste mätningstekniker i lönegrad Eo 17 med fem och antalet befattningar som mätningstekniker i lönegrad Eo 15 med 15 ökar å andra sidan medelsbehovet under posten med omkring 10 000 kronor. Icke-ordinarieposten skulle sålunda uppföras med $(1\,794\,000 - 83\,000 + 10\,000 =) 1\,721\,000$ kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle anslagsposterna i distriktsorganisationens avlöningsstat för tiden 1 januari—30 juni 1948 komma att uppgå till följande belopp:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 904 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 721 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	217 000
	Summa kronor	3 843 000.

För hela budgetåret 1947/48 skulle sålunda ifrågavarande avlöningsanslag, som torde böra benämnas Lantmåteriets distriktsorganisation: Avlöningar, behöva uppföras med (1 668 000 + 3 843 000 =) 5 511 000 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas att fastställa personalförteckning för lantmåteriets distriktsorganisation, upptagande de tjänster jag i det föregående förordat.

Med hänsyn till att statsverket efter omorganisationens ikraftträdande den 1 januari 1948 skall svara för alla omkostnader i lantmåteridistriktet bör i stället för det nuvarande anslaget till reseersättningar anvisas ett omkostnadsanslag. Utredningen har uppskattat medelsbehovet för reseersättningar under hela budgetåret 1947/48 till 1 100 000 kronor och för sjukvård m. m. samt expenser under tiden 1 januari—30 juni 1948 till 10 000 respektive 194 000 kronor. Såsom utredningen framhållit ha svårigheter förelegat att verkställa några mera exakta beräkningar, varför de belopp utredningen kommit fram till äro mycket osäkra. Särskilt torde detta vara fallet i fråga om anslagsposten till reseersättningar. Bland annat i betraktande av de höjningar av ersättningsbeloppen i allmänna resereglementet och resereglementet för lantmätare, som vidtagits från och med den 1 januari i år, är det möjligt, att denna post är för lågt upptagen. I avvaktan på närmare erfarenhet om medelsåtgången har jag emellertid icke ansett mig böra föreslå någon höjning av det av utredningen beräknade beloppet. Mot att den anställningstid för tekniska biträden, under vilken dessa skola äga uppbära resekostnads- och traktamentsersättning, under halvåret 1 juli—31 december 1947 utökas i anslutning till lantmåteristyrelsens förslag har jag icke något att erinra. I fråga om medelsbehovet för sjukvård m. m. och expenser kan jag godtaga de av utredningen föreslagna beloppen. Kostnaderna för hyra av tjänstelokaler jämte uppvärmning torde som utredningen förutsatt böra bestridas från anslagspost å statens allmänna fastighetsfond.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle förevarande anslag, som torde böra benämnas Lantmåteriets distriktsorganisation: Omkostnader, behöva uppföras med 1 304 000 kronor.

Under distriktsorganisationens avlönings- och omkostnadsanslag ha inräknats avlöningskostnaderna och vissa expenskostnader för tiden efter den 1 januari 1948 för skiftesorganisationen i Kopparbergs län. Då dessa kostnader för närvarande bestridas från anslaget Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar kommer för nästa budgetår en besparing å sistnämnda anslag att uppstå.

Enär distriktslantmätarna och deras tjänstemedhjälpare efter löneregleringens genomförande icke skola äga uppbära särskilda ersättningar för åtgärder i tjänsten, kan såsom utredningen anfört anslaget till ersättning för publik renovation framdeles utgå. Med hänsyn till att utbetalningarna från anslaget ske med viss eftersläpning förordar jag emellertid, att anslaget för budgetåret 1947/48 uppföres med oförändrat belopp av 30 000 kronor.

Utredningen har uppskattat engångskostnaderna för distriktens förseende med instrument och möbler till 2 590 000 kronor. Därvid har utredningen räknat att för ett normaldistrikt skulle för anskaffning av instrument och möbler erfordras 13 000 respektive 6 000 kronor. Vidare har utredningen föreslagit att vissa dyrbarare instrument, för vilka inköpskostnaderna uppskattats till 300 000 kronor, skulle anskaffas och förvaras centralt hos lantmäteristyrelsen eller länskontoren. Hänsyn har slutligen tagits till att vid inlösen av de instrument, som nu innehavas av lantmätarna, samt av den i distriktet i bruk varande möbelutrustningen vissa besparingar kunna vinnas. Jag har icke något att erinra mot utredningens beräkningsgrunder och med hänsyn till svårigheten att bedöma ifrågavarande medelsbehov har jag ansett mig böra godtaga utredningens uppskattning härav. Jag förordar därför, att till Lantmäteriets distriktsorganisation: Utrustning för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 2 590 000 kronor.

Därest såsom jag föreslagit staten skall förskottera de taxeersättningar som avse vid omorganisationens genomförande påbörjade men icke avslutade förrättningar och som icke kunna genom förskottsräkning uttagas av sakägarna, bör för ändamålet anvisas ett särskilt anslag. Med hänsyn till svårigheten att beräkna medelsbehovet har jag icke något att erinra mot att anslaget i enlighet med lantmäteristyrelsens förslag uppföres med 250 000 kronor och gives förslagsanslags karaktär.

Beträffande utbildningen av blivande tekniska biträden har jag i det föregående förordat en dubbling av den kurs som avsetts taga sin början den 1 november 1947. Den av lantmäteristyrelsen beräknade kostnaden för dubblingen, 90 000 kronor, föranleder ingen erinran från min sida.

I likhet med lantmäteristyrelsen anser jag, att en omreglering av arvodena till lärare och assistenter vid ifrågavarande kurser bör ske i anslutning till löneregleringen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av lantmäteristyrelsen meddela erforderliga bestämmelser härom. Såsom lantmäteristyrelsen beräknat torde anslagsbehovet genom nämnda arvodesreglering kunna minskas med 20 000 kronor.

Vad angår de av mig förordade kurserna för kontorsbiträden hos lantmätare synas kostnaderna med utgångspunkt från utredningens beräkningar men med hänsyn tagen till eventuella hyreskostnader samt ökade kostnader på grund av större elevantal vid kurserna i Stockholm kunna beräknas till 78 000 kronor.

Kostnaderna för ifrågavarande kurser torde sålunda böra beräknas till sammanlagt 148 000 kronor. Medel härför synes böra anvisas såsom reserva-

tionsanslag. Jag förordar sålunda, att till Ytterligare kostnader för kurser för lantmäteritekniska biträden m. fl. för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 148 000 kronor.»

Redogörelse för vad som anförts av utredningen och i yttrandena rörande *taxeinkomsterna* återfinnas å s. 77 i propositionen.

Föredragande statsrådets yttrande är av följande lydelse:

»Den inkomst i form av förrättningsavgifter som efter löneregleringens genomförande skall tillkomma statsverket synes efter det förordade ändringar i lantmäteritaxan vidtagits normalt kunna beräknas till omkring 4 200 000 kronor för helt år. Utredningen har, särskilt på grund av att ersättningar för förrättningar, som utföras under första halvåret 1948, icke kunna förväntas i sin helhet bliva erlagda före den 1 juli 1948, icke ansett sig kunna beräkna inkomstbeloppet för tiden 1 januari—30 juni 1948 till högre belopp än 500 000 kronor. Med hänsyn bland annat till att de medel, som statsverket skulle förskottera förrättningsmännen, kunna beräknas till någon del inflyta från sakägarna under första halvåret 1948, anser jag statsverkets inkomst av lantmäteriverksamheten under nämnda tid kunna uppskattas till något högre belopp eller 600 000 kronor. Beloppet synes böra redovisas såsom inkomst å driftbudgeten under A. Egentliga statsinkomster. II Uppbörd i statens verksamhet och under för ändamålet särskilt inrättad inkomsttitel, benämnd Inkomster vid lantmäteriets distriktsorganisation.»

Motionerna.

De motioner utskottet förehåft till behandling i samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag äro följande, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Widner* och *Norman* (I: 275) och den andra inom andra kammaren av herrar *Vigelsbo* och *Rylander* (II: 407), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att Västmanlands län skall vara indelat i tre lantmäteridistrikt med stationsorter för distriktslantmätarna i respektive Sala, Västerås och Köping,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergquist m. fl.* (I: 276) och den andra inom andra kammaren av herr *Norup m. fl.* (II: 413), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, dels att de föreslagna nya distriktslantmätartjänsterna placeras i lönegrad A 29, dels att begynnelselöner och befordringgång för de yngre lantmätarna ordnas i enlighet med lantmäterikutredningens av lantmäteristyrelsen och personalutredningen förordade förslag och att i propositionen begärda anslag i motsvarande grad höjas,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Svenson* och herr *Johansson, Johan Bernhard*, (I: 277) och den andra inom andra kammaren av herrar *Pettersson* i Dahl och *Nilson* i Spånstad (II: 414), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att Hallands län fortfarande skall vara indelat i fem lantmäteridistrikt,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Fagerholm* väckt motion (II: 412), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, *dels* att distriktslantmätare placeras i lönegrad A 29, *dels* att begynnelselöner och befordringsgång för de yngre lantmätarna ordnas i enlighet med lantmäteriutredningens förslag och att i propositionen angivna anslag anpassas härefter.

Beträffande de skäl, vilka anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionerna I: 275 och 276 samt II: 412 och 414.

Utskottet.

Den livliga fastighetsbildningen på senare år har ställt alltmer ökade krav på lantmäteriorganen. Såsom framgår av den i propositionen lämnade redogörelsen har lantmäteriet icke förmått behandla sina ärenden i den takt de inkommit med påföljd, att arbetsbalansen oavbrutet vuxit. De härav föranledda dröjsmålen med förrättningarnas handläggning äro uppenbarligen till skada såväl för enskilda som det allmänna. Därtill kommer, att lantmäteriet har att emotse nya viktiga arbetsuppgifter. Sålunda är den föreslagna intensifieringen av verksamheten för jordbrukets yttre rationalisering i hög grad beroende av medverkan från lantmäteriorganen. Vidare medför väntad skärpning av den jordpolitiska kontrollen och ny byggnadslagstiftning ökat arbete för lantmätarna. På grund av vad sålunda anförts anser utskottet en betydande utvidgning av lantmäteriets arbetskapacitet nödvändig.

Utskottet ansluter sig därvid till huvudprinciperna i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till ny distriktsorganisation, enligt vilket den erforderliga kapacitetsökningen ernås genom en effektivare arbetsfördelning mellan högskoleutbildad personal och annan personal. Genom att rutinarbeten i stor utsträckning överföras å biträdespersonalen, vilken kraftigt förstärkes, förutsätts lantmätarna kunna ägna mer tid åt den egentliga förrättningsverksamheten. För att tillgodose arbetsorganisatoriska synpunkter givas distrikten större omfattning, vilket medför en minskning av distriktens antal. Enligt förslaget skulle antalet distrikt bliva 148 mot för närvarande 210.

Beträffande Västmanlands och Hallands län ha i de likalydande motionerna I: 275 och II: 407 respektive I: 277 och II: 414 hemställts om en ökning av antalet distrikt i förhållande till vad som förutsatts i Kungl. Maj:ts förslag. Även om vissa skäl kunna anföras för en utökning av antalet distrikt i nämnda län samt några andra län, är utskottet dock icke för närvarande berett att tillstyrka att flera distrikt än vad Kungl. Maj:t föreslagit inrättas inom den nya organisationen. Den närmare indelningen av riket i lantmäteridistrikt och stationeringsorternas placering ankommer på Kungl. Maj:t. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang uttala såsom ett önskemål, att vid sistnämnda frågas vidare behandling måtte beaktas, att stationeringsort, om icke särskilda skäl befinnas tala däremot, bör placeras inom vederbörande distrikt.

Utskottet vill på de i propositionen anförda skälen biträda, att lantmäteri-personalen helt avlönas av statsmedel, varvid de avlöningsbestämmelser, som gälla för statstjänstemän i allmänhet, skola tillämpas å dem.

I fråga om distriktslantmätarnas lönegradsplacering har i de likalydande motionerna I: 276 och II: 413 samt i motionen II: 412 föreslagits, att distriktslantmätarna skola placeras i lönegrad A 29. Efter ingående prövning av denna lönefråga har utskottet stannat för att tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag om placering av dessa befattningshavare i 28 lönegraden. Utslagsgivande för utskottets ställningstagande härvidlag har varit, att en höjning av den av Kungl. Maj:t föreslagna löneställningen skulle kunna påverka löneläget för andra personalgrupper i statlig tjänst, vilka i fråga om tjänsteansvar och utbildning kunna jämföras med distriktslantmätarna.

I sistnämnda motioner har vidare förordats, att begynnelselöner och befordringsgång för de yngre lantmätarna skulle bestämmas i enlighet med lantmäteriutredningens förslag. Såsom resultat av 1944 års personalutrednings arbete väntas en normerad befordringsgång för civilingenjörer i statlig tjänst komma att tillämpas från och med den 1 juli 1948. Denna avses skola gälla även för de yngre lantmätarna. Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna befordringsgången, som överensstämmer med den av innevarande års riksdag för tingsmeriterade jurister fastställda, har sålunda endast karaktär av ett kortvarigt provisorium. Med hänsyn härtill och till önskvärdheten av att prövningen av personalutredningens förslag icke föregripes, finner utskottet sig icke böra frånga Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del.

Kungl. Maj:ts förslag och föredragande statsrådets anföranden i övriga frågor föranleda ej erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i lantmäteristyrelsens personalförteckning, som påkallas av vad föredragande statsrådet förordat i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 28 mars 1947;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteristyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	311 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	211 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	28 600
	Summa kronor	551 000;

3) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteristyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 551 000 kronor;

b) till *Lantmäteristyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

c) till *Lantmäteristyrelsen: Kartlaggningsarbeten* ett reservationsanslag av 35 000 kronor;

4) godkänna följande avlöningsstat för lantmäterikontoren i länen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* ..... kronor 745 600
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, *förslagsvis* ..... » 22 600

Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Titel	Antal	Kronor
2 200	1 500	150	Assistent i Västernorrlands län	1	3 850
2 200	1 500	—	Annan assistent	1	3 700
Summa kronor					7 550

Ann. Assistent åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter resp. 5, 10 och 15 år.

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, *förslagsvis* ..... kronor 1 109 600
4. Rörligt tillägg, *förslagsvis* ..... » 106 500
- Summa kronor 1 984 300;

5) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäterikontoren i länen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 984 300 kronor;

b) till *Lantmäterikontoren i länen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 277 500 kronor;

6) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas under tiden den 1 juli—31 december 1947:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förslagsvis ..... kronor 407 000

Lön	Orts- tillägg	Titel	Antal	Kronor
1 500	200	Distriktslantmätare, stationerad i Stockholm	7	11 900
1 500	—	Annan distriktslantmätare.	203	304 500
		Summa	210	316 400

Anm. Distriktslantmätare åtnjuter tre ålderstillägg till lönen å 500 kronor efter resp. 5, 10 och 15 år.

2. Arvoden och särskilda ersättningar, be-
 stämde av Kungl. Maj:t
- a) Arvoden till extra lant-
 mätare och aspiranter
 m. m., *förslagsvis* ... kronor 119 000
- b) Avlöningsförbättring åt
 tekniska biträden, *för-
 slagsvis* ..... » 65 000
- c) Provisorisk avlönings-
 förbättring till viss bi-
 trädespersonal, *för-
 slagsvis* ..... » 132 000 kronor 316 000
3. Dyrtidstillägg, *förslagsvis* ..... » 265 000
4. Tillskott till dyrtidstillägg till vissa
 lantmätare, *förslagsvis* ..... » 225 000
5. Kristillägg, *förslagsvis* ..... » 215 000
6. Provisoriskt lönetillägg, *förslagsvis* .... » 240 000
- Summa kronor 1 668 000;

B. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 275 och II: 407 ävensom I: 277 och II: 414, förstnämnda båda motioner i vad de avse antalet lantmäteridistrikt i Västmanlands län, besluta, att antalet lantmäteridistrikt i riket skall utgöra 148;

C. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 276 och II: 413 ävensom II: 412, i vad de avse distriktslantmätarnas lönegradsplacering, besluta, att distriktslantmätarna skola placeras i nuvarande lönegrad A 28;

D. med avslag å motionerna I: 276 och II: 413 ävensom II: 412, i vad de ej behandlats under C ovan, bifalla Kungl. Maj:ts förslag i fråga om begynnelselöner och befordringsgång för de yngre lantmätarna;

E. med tillämpning av vad under B—D ovan anförts

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad föredragande statsrådet förordat i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 28 mars 1947, fastställa personalförteckning för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas från och med den 1 januari 1948;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas under tiden den 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 904 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 721 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 217 000

Summa kronor 3 843 000;

3) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 5 511 000 kronor;

b) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av 1 304 000 kronor;

F. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Ersättning för publik renovation* ett *förslagsanslag* av 30 000 kronor;

b) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Utrustning* ett *reservationsanslag* av 2 590 000 kronor;

c) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Förskott av vissa taxeersättningar* ett *förslagsanslag* av 250 000 kronor;

d) till *Ytterligare kostnader för kurser för lantmäteritek-niska biträden m. fl.* ett *reservationsanslag* av 148 000 kronor;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med den 1 januari 1948, i den utsträckning Kungl. Maj:t prövar erforderligt, överföra ordinarie distriktslantmätare å *indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet*;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att å *övergångsstat med tjänstgöringsskyldighet* överföra ordinarie distriktslantmätare, som efter den 31 december 1947 kvarstår å hittills för honom gällande lönestat;

4) medgiva, att ordinarie distriktslantmätare, som erhåller lantmätarbefattning å övergångsstat i nuvarande lönegrad A 26, i pensionshänseende jämställas med innehavare av ny-reglerad distriktslantmätarbefattning;

5) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bliva erforderliga för genomförandet av den föreslagna organisationen, samt vidtaga av föredragande statsrådet förordad provisorisk höjning av lantmäteritaxan;

II. att motionerna I: 275 och II: 407, i vad de ej behandlats under I B ovan, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 maj 1947.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Nils Olsson, Dahlström, Svedberg, Hagman, Isaksson och Sundelin; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta*, Ericsson i Sörsjön, Mäler, Pettersson i Rosta*, Jacobson i Vilhelmina, Svensson i Ljungskile och Nilsson i Göingegården.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

dels av herrar *Svedberg, Hagman, Sundelin, Ericsson* i Sörsjön, *Svensson* i Ljungskile och *Nilsson* i Göingegården, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka, att distriktslantmäterna placerades i 29 lönegraden och att anslaget till Lantmäteriets distriktsorganisation: Avlöningar uppräknades med härför erforderligt belopp, i följd varav utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

I. att riksdagen må — — — (lika med utskottet) — — — skall utgöra 148;

C. med bifall till motionerna I: 276 och II: 413 ävensom II: 412, i vad de avse distriktslantmätarnas lönegradsplacering, besluta, att distriktslantmäterna skola placeras i nuvarande lönegrad A 29;

D. med avslag å — — — (lika med utskottet) — — — de yngre lantmäterna;

E. med tillämpning av vad under B—D ovan anförts

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad föredragande statsrådet förordat i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 28 mars 1947 samt vad utskottet under C ovan hemställt, fastställa personalförteckning för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas från och med den 1 januari 1948;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantmäteriets distriktsorganisation, att tillämpas under tiden den 1 januari —30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 942 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 721 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 219 000

Summa kronor 3 883 000;

3) å riksstaten för budgetåret 1947/48 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av 5 551 000 kronor;

b) till *Lantmäteriets distriktsorganisation: Omkostnader* — — — (lika med utskottet) — — — någon riksdagens åtgärd;

dels ock av herr *Pettersson* i Rosta, vilken ansett, att utskottet icke bort tillstyrka den av föredragande statsrådet förordade provisoriska höjningen av lantmäteritaxan och att utskottets hemställan förty bort ha följande lydelse:

I. att riksdagen må — — — (lika med utskottet) — — — av nyreglerad distriktslantmätarbefattning;

5) medgiva, att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bliva erforderliga för genomförandet av den föreslagna organisationen;

G. med avslag å Kungl. Maj:ts förslag besluta, att någon provisorisk höjning av lantmäteritaxan icke skall äga rum från och med den 1 januari 1948;

II. att motionerna I: 275 — — — (lika med utskottet) — — — någon riksdagens åtgärd.